

Kriisityö

Loppuseminaari 9.12.2015

Maire Toijanen

www.seksuaalivakivalta.fi

Väkivalta on kriisi

- Seksuaalisen väkivallan kokemus aiheuttaa aina kriisin uhrille ja tämän läheisille
- Ammattilaisen tehtävä on varmistaa, että kaikki saavat kriisiapua
- Kriisiapua tarjotaan aktiivisesti, ilman tarveharkintaa
 - kokemuksen järkyttävyyttä tai vakavuutta ei voi päätellä teon yksityiskohdista tai uhrin/ läheisten ulkoisesta käyttäytymisestä.

Miksi tarjottava aktiivisesti?

- Seksuaalista väkivaltaa kokeneet eivät usein pysty itse hakeutumaan avun piiriin, koska
 - he eivät osaa nimetä kokemusta oikein
 - siitä on vaikea puhua
 - he yrittävät selviytyä välttämällä asian käsittelyä
 - syyllisyys ja häpeä estävät avun hakemista

Milloin tarjotaan?

- Kriisiapua on tärkeä tarjota heti tapahtuneen jälkeen
 - viimeistään viikon sisällä tapahtuneesta
 - vaikka tapahtuneesta olisi pitempi aika, kannattaa asiakas silti aina ohjata kriisiapuun
- Läheiset ovat usein valmiimpia ottamaan apua vastaan
 - heille annettu kriisiapu hyödyttää aina myös uhria

Miten tarjotaan 1/2

- Kerro asiakkaalle, että kriisiapua tarjotaan kaikille
- Kerro kriisiavun hyödyistä:
 - se edesauttaa toipumista ja ehkäisee myöhempiä ongelmia
 - se auttaa ymmärtämään reaktioita ja vähentämään haitallista oireilua
 - siinä edetään asiakkaan ehdoilla
- Kysy, saatko välittää asiakkaan yhteystiedot kriisityöntekijälle

Miten tarjotaan 2/2

- Kerro, että kriisityöntekijä ottaa yhteyttä lähipäivinä
 - älä lupaa tarkkaa yhteydenottoaikaa, ellei ole sopinut siitä kriisityöntekijän kanssa
- Anna ohjeita kirjallisena
 - esimerkiksi RAP-kansion ohjeet uhrille ja läheiselle
- Varaa uusi aika asiakkaalle tai sovi ainakin yhdestä seurantasoitosta
- Välitä asiakkaan yhteystiedot kriisityöntekijälle
 - konsultoi samalla, miten toimia itse jatkossa

Kriisiavun periaatteita

- Rakennetaan luottamuksellinen suhde
- Sovitaan, miten tapaamisissa edetään
- Muokataan apu aina yksilöllisesti asiakkaan tarpeiden ja tilanteen mukaan
 - jos tapahtuneesta alle viikko, kokemus voidaan purkaa debriefing-tyyppisesti, jos asiakas valmis siihen
 - kokemusta ei tarvitse läpikäydä vielä kriisiavussa
- Tuetaan luonnollista toipumisprosessia
- Annetaan tietoa trauman vaikutuksista
- Harjoitellaan asiakkaan kanssa hänelle sopivia keinoja oman olon rauhoittamiseen.

Kriisiapu käytännössä 1/3

- Tuetaan asiakkaan vointia arjessa
 - miten sujuu syöminen ja nukkuminen
- Palautetaan turvallisuuden tunnetta
 - esim. vakauttavilla hengitys- läsnäolo ja mielikuvaharjoituksilla
- Tuetaan asiakkaan itsensä käyttämiä voimavaroja ja rauhoittumiskeinoja
- Vahvistetaan toivon näkökulmaa

Kriisiapu käytännössä 2/3

- Annetaan psykoedukaatiota traumasta
- Käsitellään tunteita
 - erityisesti syyllisyys ja häpeä
- Varmistetaan, että asiakas on käynyt lääkärissä.
- Annetaan sopivasti tietoa oikeusturvasta, erityisesti oikeudesta maksuttomaan asianajajanaan ja tukihenkilöön
 - tuki rikosprosessiin RIKU:ltä

Kriisiapu käytännössä 3/3

- Kannustetaan asiakasta haastamaan välttämiskäyttäytymistään asteittain ja tulemaan tapaamisiin, vaikka se tuntuisi välillä vaikealta.
- Kartoitetaan tukiverkkoa
 - esim. verkostokartalla
- Arvioidaan jatkoavun tarvetta ja saatetaan tarvittaessa jatkohoitoon
 - motivoidaan jatkamaan trauman käsittelyä

Mihin ohjataan Pirkanmaalla

Yli 18-vuotiaat:

- Välitä!-hanke
 - tapahtuneesta alle 3kk
- Kriisikeskus Osviitta
 - tapahtuneesta yli 3kk
- Oman kunnan (akuutti)psykiatrian poliklinikka
 - jos vakavia mielenterveysongelmia, esim. psykoottisuus, itsetuhoisuus, vaikea masennus

Mihin ohjataan Pirkanmaalla

Alle 13-vuotiaat:

- psyykkisen tilan ja hoidon tarpeen arviointi kuuluvat aina erikoissairaanhoidon (PSHP Lasten traumapsykiatrisen yksikkö).

13-18-vuotiaat:

Ohjataan oireiden vakavuudesta riippuen

- PSHP:n Nuorisopsykiatrian poliklinikka
- Oman kunnan Nuorisopsykiatrian poliklinikka
- Välitä!-hanke tai
- Kriisikeskus Osviitta

**Tampere ja Orivesi:
alaikäisten kriisiapua koordinoi
Sosiaalipäivystys**